

ETHICS AND SOCIAL RESPONSIBILITY IN THE ACCOUNTING PROFESSION

ETICA ȘI RESPONSABILITATEA SOCIALĂ ÎN PROFESIA CONTABILĂ

SÎRBU Mădălina, studentă, specialitatea: Contabilitate

Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova,
Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

e-mail autor: sirbu.madalina@ase.md

Abstract: *The success and performance of a business are closely linked to the accountant's work, as their actions directly impact both the financial stability of the company and the broader economy. In a context where accounting is becoming increasingly complex, with large volumes of information and frequent legislative changes, managing data efficiently becomes challenging and raises several ethical dilemmas. Thus, it is essential to deeply analyze the ethical aspects of the accounting profession to understand their impact on economic entities and society as a whole. The importance of this research arises from the accountant's critical role in ensuring financial transparency and maintaining trust in the business environment. Ethical behavior is vital to prevent accounting fraud and ensure responsible financial practices. The International Code of Ethics for accountants sets fundamental principles, such as integrity, objectivity, confidentiality, and professional competence, to guide decision-making and prevent fraudulent activities. Adhering to these ethical standards is essential for maintaining public trust and the credibility of financial reporting. This study highlights how ethical compliance influences financial information quality, business decisions, and public confidence, making ethics an indispensable part of accounting for sustainable business practices.*

Keywords: *ethics, accounting, principles, standards*

JEL CLASSIFICATION: M41

INTRODUCERE

Succesul unei afaceri și nivelul său de performanță sunt strâns legate de activitatea contabilului, deoarece acțiunile acestuia influențează în mod direct atât stabilitatea financiară a companiei, cât și economia în ansamblu. Într-un context în care contabilitatea devine tot mai complexă, iar volumul mare de informații și schimbările legislative frecvente îngreunează gestionarea eficientă a datelor, apar numeroase provocări de natură etică. Din acest motiv, este esențial să se studieze în profunzime aspectele etice din profesia contabilă, pentru a înțelege impactul acestora asupra entităților economice și asupra societății.

Importanța acestei cercetări derivă din rolul crucial al contabilului în garantarea transparenței financiare și în menținerea unui climat de încredere în mediul de afaceri. În condițiile în care fraudele contabile și practicile financiare ilegale devin tot mai frecvente, este necesară o abordare riguroasă a eticii profesionale, pentru a preveni astfel de abateri și pentru a consolida integritatea domeniului contabil. Importanța eticii în profesia contabilă a fost evidențiată și de către autoarele autohtone Galina Bădicu și Svetlana Mihăilă, care afirmă că „rolul important îi revine contabilului, cel care trebuie să ofere servicii de înaltă calitate prin aplicarea cunoștințelor și abilităților cu judecata profesională și comportament etic, în vederea reflectării obiective a situațiilor și fenomenelor în cadrul entităților” (Bădicu & Mihăilă, 2016). Așadar, contabilul joacă un rol crucial în asigurarea transparenței și acurateței informațiilor financiare, având responsabilitatea de a furniza date precise și obiective. Persoanele care utilizează aceste informații se bazează pe competența și profesionalismul contabililor, care trebuie să respecte cele mai înalte standarde de etică.

Obiectivul studiului este ilustrarea modului în care respectarea principiilor etice influențează calitatea informațiilor financiare, luarea deciziilor în afaceri și încrederea publicului în informațiile economice. Actualitatea acestei teme este incontestabilă, având în vedere numeroasele fraude financiare din ultimii ani, care au scos la iveală consecințele grave ale încălcării normelor etice în contabilitate. Modificarea continuă a legislației fiscale și a standardelor contabile impune o adaptare constantă a profesioniștilor din domeniu, iar asigurarea unui comportament etic devine o condiție esențială pentru sustenabilitatea și credibilitatea entităților economice.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

Pentru atingerea obiectivului cercetării, demersul științific s-a bazat pe o fundamentare teoretică, realizată prin studierea literaturii de specialitate. În acest context, elaborarea articolului a implicat aplicarea mai multor metode de cercetare: metoda analitică, prin examinarea aspectelor teoretice în raport cu literatura de specialitate și cadrul normativ. Analiza bibliografică este realizată prin consultarea resurselor disponibile pe platforma Google Scholar, precum și metodele inducției și deducției, esențiale pentru formularea principalelor idei și concluzii ale studiului.

Profesia contabilă se distinge prin asumarea responsabilității de a acționa în interes public, depășind relația contractuală cu angajatorul sau clientul. Astfel, contabilul joacă un rol esențial în societate, furnizând informații fiabile pentru diverse părți interesate.

Conducerea utilizează aceste informații pentru luarea deciziilor strategice, în timp ce investitorii evaluează riscurile și randamentul capitalului, angajații analizează stabilitatea și perspectivele financiare ale angajatorului. Creditorii și furnizorii sunt preocupați de capacitatea de plată, în timp ce clienții vor să se asigure de continuitatea activității partenerilor de afaceri. Autoritățile folosesc datele contabile pentru reglementare și politici fiscale, iar comunitatea de afaceri urmărește tendințele economice. Menținerea încrederii publice în profesia contabilă impune integritate, obiectivitate și respectarea celor mai înalte standarde etice, fiind un factor determinant al bunăstării colective și al funcționării eficiente a economiei.

Etica este o ramură a filosofiei, care analizează moralitatea și normele de conduită. În domeniul contabilității, aceasta reprezintă un set de valori, principii și reguli menite să ghideze comportamentul și deciziile profesioniștilor contabili. Scopul acestor norme este de a garanta transparența, obiectivitatea și integritatea în procesul gestionării contabilității și raportare financiară. Codul etic internațional pentru profesioniștii contabili obligă contabilii să respecte principiile fundamentale de etică. Totodată, acesta oferă un cadru conceptual general pe care contabilii trebuie să îl utilizeze pentru a identifica, evalua și gestiona riscurile ce pot afecta respectarea principiilor fundamentale. De asemenea, acesta include dispoziții și ghiduri aplicabile diferitelor aspecte, facilitând aplicarea corectă a cadrului conceptual în practică.

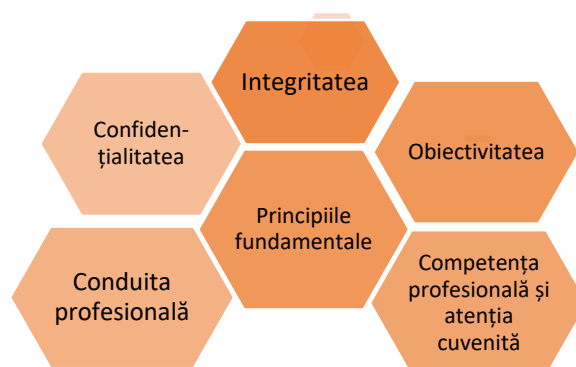

Figura 1. Principiile fundamentale de etică pentru profesioniștii contabili

Sursa: elaborat de autor în baza

(Manualul privind Codul etic internațional pentru profesioniștii contabili, 2018)

Integritatea presupune onestitate, corectitudine și respectarea adevărului în toate activitățile profesionale. Un contabil integru nu trebuie să furnizeze informații false sau înșelătoare, să ascundă date esențiale ori să participe la practici frauduloase. Acest principiu impune respectarea standardelor etice și profesionale, asigurând transparența și credibilitatea informațiilor financiare. În esență, integritatea contribuie la menținerea încrederii publice în profesia contabilă și la protejarea intereselor tuturor părților implicate.

Obiectivitatea presupune ca profesioniștii contabili să își desfășoare activitatea fără a fi influențați de conflicte de interes, prejudecăți sau influențe externe. Aceasta înseamnă că un contabil trebuie să adopte o abordare imparțială și să ia decizii bazate pe fapte și dovezi, fără a lăsa factori subiectivi să influențeze raportările financiare sau analiza datelor. Obiectivitatea asigură că informațiile financiare sunt prezentate într-o manieră corectă, echilibrată și transparentă, protejând astfel încrederea publicului în profesia contabilă.

Confidențialitatea, ca principiu etic în profesia contabilă, presupune că profesioniștii contabili trebuie să protejeze informațiile obținute în cadrul activității lor și să nu le dezvăluie fără consimțământul persoanelor implicate, cu excepția cazurilor în care legea impune acest lucru. Acest principiu se referă atât la informațiile financiare, cât și la cele personale sau sensibile pe care contabilul le poate avea acces, fiind esențial pentru menținerea încrederii clienților și angajatorilor și pentru protejarea integrității procesului contabil, prevenind utilizarea sau divulgarea necorespunzătoare a datelor.

Conduita profesională presupune ca profesioniștii contabili să își exercite activitatea cu competență, diligență și respect față de standardele și reglementările profesionale.

Competența profesională și atenția cuvenită presupun că profesioniștii contabili trebuie să își îndeplinească sarcinile cu un nivel înalt de cunoștințe, abilități și expertiză. Acest principiu se referă la capacitatea contabilului de a furniza servicii de calitate, de a înțelege și aplica corect reglementările și standardele contabile, precum și de a se adapta schimbărilor din domeniu. Atenția cuvenită înseamnă că profesioniștii trebuie să își dedice timpul și resursele necesare pentru a analiza și rezolva fiecare situație cu meticulozitate, evitând greșelile sau omisiunile, în conformitate cu standardele tehnice și profesionale aplicabile.

Contabilul se confruntă, fără îndoială, cu dileme etice, generate de factori precum conflictele de interese, securitatea informațiilor, practicile legate de cadouri și salariile scăzute (Grigori & Lazari, 2012).

Evaluarea comportamentului etic al unui contabil presupune evidențierea următoarelor aspecte: educația sa, certificarea profesională ce garantează competența acestuia, reputația și recunoașterea în rândul colegilor și al publicului avizat, experiența dobândită în gestionarea unui anumit tip de lucrări, dar și cunoștințele profesionale și abilitatea de a aplica principiile și conceptele contabilității, cerințele de raportare financiară și legislația aplicabilă, înțelegerea detaliată a entității-client și atitudinea sa altruistă față de profesie și valorile acesteia.

Etica profesională și erorile intenționate și neintenționate în rezultatul interpretării incerte a legislației o legătură inversă, deoarece respectarea principiilor etice contribuie la prevenirea comportamentelor frauduloase în domeniul contabilității. Atunci când profesioniștii contabili respectă principiile etice examinate anterior, ei contribuie la o practică financiară transparentă și responsabilă. Pe de altă parte, fraudă contabilă apare atunci când aceste principii sunt ignorate sau încălcate. Manipularea datelor financiare, falsificarea documentelor sau ascunderea informațiilor esențiale sunt exemple de fraudă care pot apărea în lipsa unei conduite etice adecvate. Factorii precum presiunea de a atinge obiective financiare, conflictele de interes sau un mediu organizațional nesănătos, pot determina unii profesioniști să recurgă la acte de fraudă. Astfel, etica profesională joacă un rol extrem de important în prevenirea fraudei contabile, iar încălcarea acestor principii poate duce la pierderea încrederii publicului și a autorităților în sistemul financiar. Contabilii trebuie să respecte standardele etice pentru a proteja integritatea și transparența proceselor financiare, prevenind astfel fraudă și menținând stabilitatea economiei.

Un exemplu abstract al importanței eticii în contabilitate poate fi ilustrat printr-o situație în care un contabil se confruntă cu presiunea de a ajusta raportările financiare pentru a îmbunătăți imaginea companiei în fața investitorilor. Deși compania ar putea beneficia pe termen scurt de pe urma unor informații financiare exagerate sau înșelătoare, comportamentul etic al contabilului presupune refuzul de a modifica datele, respectând principiile de acuratețe și transparență. Astfel, chiar dacă aceste ajustări ar putea aduce beneficii financiare imediate, respectarea eticii protejează reputația pe termen lung a companiei, menține încrederea investitorilor și previne eventualele probleme legale sau financiare care ar putea apărea în urma unor practici contabile neetice.

CONCLUZII

În concluzie, etica profesională reprezintă fundamentul pe care se clădește activitatea contabilă, având un impact direct asupra transparenței financiare și a încrederii publicului în informațiile economice. Contabilii, prin respectarea principiilor etice fundamentale – integritate, obiectivitate, confidențialitate și competență profesională – îndeplinesc un rol crucial în asigurarea unui mediu de afaceri corect și responsabil. Aceste principii ghidează deciziile și comportamentele lor, prevenind abaterile care ar putea compromite acuratețea și fiabilitatea informațiilor financiare. În același timp, fraudă contabilă reprezintă o încălcare directă a acestor principii etice, având efecte dezastruoase asupra organizațiilor și economiei în ansamblu. Manipularea datelor financiare, falsificarea documentelor sau omisiunile intenționate pot genera pierderi semnificative și pot afecta grav reputația și stabilitatea financiară a întreprinderilor. De asemenea, fraudă contabilă subminează încrederea publicului în sistemul financiar și poate conduce la sancțiuni legale severe. În acest context, etica profesională joacă un rol preventiv important în combaterea fraudei contabile, oferind o bază solidă pentru realizarea unor practici financiare corecte și transparente. De aceea, este absolut necesar ca profesioniștii contabili să fie conștienți de responsabilitatea lor socială și să aplice standardele etice în toate activitățile lor. Asigurarea respectării normelor etice nu doar că protejează interesele economice și financiare ale companiilor și ale clienților, dar contribuie și la consolidarea unui climat de încredere în economia globală. Astfel, respectarea eticii profesionale în contabilitate nu este doar o cerință legală, ci și o condiție esențială pentru dezvoltarea durabilă și sustenabilă a întregii economii.

REFERINȚE:

1. Bădicu, G., & Mihailă, S. (2016). Etica profesională a contabililor – instrument al succesului și al dezvoltării durabile a oricărei afaceri. *Problemele ecologice și geografice în contextul dezvoltării durabile a Republicii Moldova: realizări și perspective*, conferința științifică, Ed. Ediția 1, 14-15 septembrie 2016, Chișinău. Chișinău: Editura Presa universitară bălțeană, Bălți & Editura Vasiliana '98, Iași, 2016, p. 716. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/716-720_0.pdf
2. Breban, L. (2017) Etica expertului contabil în contextul misiunii de examinare a contabilității, al întocmirii, semnării și prezentării situațiilor financiare anuale
3. Ciurari, M., & Gudima, G. (2018). Etică și moralitate: aspecte cruciale în profesia contabilă. : *Simpozion Științific Internațional al Tinerilor Cercetători*, Ed. 16, 27-28 aprilie 2018, Chișinău, Republica Moldova: Departamentul Editorial-Poligrafic al ASEM, 2018, Ediția 16, pp. 166-168. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/166-168_2.pdf
4. Graur, A.. Provocările etice în profesia contabilă. In: *Învățământul superior contabil: provocări și soluții*, Ed. Ediția 2-a, 17 noiembrie 2023, Chișinău. Chișinău: Departamentul Editorial-Poligrafic al ASEM, 2023, Ediția 2-a, pp. 35-37. DOI: <https://doi.org/10.53486/isc2023.11>
5. GRIGOROI L., & LAZARI L. (2012). Moralitatea, etica și deontologia profesiei contabile: teorie și realitate. *Filosofia și cunoașterea economică: Aspecte teoretice, etice și politice*. 143-151 Chișinău: Ed. ASEM, 2012
6. LAZARI, L., GRIGOROI, L., & BAJAN, M. (2022). Profesia contabilă: principii de etică și angajamentul față de interesul public. *International scientific conference on accounting: . ISCA 2022*, Ed. 11, 1-2 aprilie 2022, Chișinău. 8-16. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/8-16_14.pdf
7. Manualul privind Codul etic internațional pentru profesioniștii contabili, inclusiv Standardele Internaționale privind Independența. IFAC, Ediția 2018. <https://mf.gov.md/sites/default/files/legislatie/Codul-etice-2018.pdf>
8. Onose, V. L. (n.d.). *Etica în domeniul profesiei contabile*.

Coordonator științific: CAUȘ Lidia, dr., conf. univ.,
Academia de Studii Economice din Moldova
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail: caus.lidia.ion@ase.md